

VLASTNÍCI LESOV, LVÚ–VS BANSKÁ ŠTIAVNICA A ŠSLH A P PRI ZABEZPEČOVANÍ ÚLOH OCHRANY LESA V SMREČINÁCH NA KYSUCIACH

Slavomír MAREJKA

Úvod

Lesné porasty na Kysuciach sa rozkladajú v povodí rieky Kysuca, nachádzajú sa na flyšoch, v nadmorskej výške od 450 do 1 230 m n. m. (Veľká Rača) s prevládajúcimi severo-západnými a západnými vetrami.

Kysucké lesy v ponímaní celého Slovenska sú charakteristické nevysporiadanosťou vlastníckych vzťahov, rozdrobenosťou, vysokou nelegálnou činnosťou – hlavne nepovolenými ťažbami a od roku 1998 i zhoršením zdravotného stavu smrečín najmä kalamitou podkôrneho hmyzu a hubových ochorení. 44 700 ha lesnej pôdy je rozdelené medzi vlastníkov a užívateľov, ktorí sa podieľajú na jej obhospodarovaní takto:

- Lesy SR, š. p., Odštepny závod Čadca – 26 342 ha (12 700 ha),
- fyzické osoby – 5 568 ha,
- 49 spoločenskí – 12 645 ha,
- obce 125 ha,
- cirkevné lesy 20 ha.

Rozbor príčin hynutia porastov a premnoženia podkôrníkov v smrečínach Kysúc

Na súčasnom zdravotnom stave Kysuckých lesov sa podieľalo viacero faktorov, ktoré vzhľadom na prítomnosť odbornej lesníckej pospolitosti na tomto seminári spomeniem heslovito:

- premena pôvodných zmiešaných porastov na smrekové monokultúry – II. až III. generácie porastov,
- v 70.–80.–tych rokoch otváranie umiestňovaním ťažieb v mladších (+ 70 ročných) porastoch – zvýšenie ťažieb o 1/30–inu,
- v rokoch 1975–89 vystavenie kysuckých lesov imisným spádom a kyslým dažďom, spôsobujúcim zmeny pôdných pomerov a oslabenia až hynutia mladých porastov vo vyšších polohách nad 700 m n. m.,
- sústavným spracovávaním kalamity v takto postihnutých porastoch – jednotlivým až skupinovým výrubom sa znižoval zakmenenie a tým sa znížil odolnostný potenciál porastov voči antropogénnym, biotickým a abiotickým činiteľom (vietor, sneh, huby, hmyz),
- v rokoch 1989 až 1995 vystavenie kysuckých lesov nekontrolovaným, neodborným, často koristníckym ťažbám,
- nevykonávanie hygieny lesa po týchto ťažbách s ponechávaním hmoty hrúbia v porastoch,
- v rokoch 1990 – 1994 neodôvodniteľné zastavenie všetkých ťažieb vrátane spracovania kalamít z dôvodu nevysporiadaných vlastníckych vzťahov,

- v rokoch 1994–2000 priaznivé klimatické pomery – suché, teplé letá a predĺžené jesene, zníženie hladiny podzemných vôd...,
- medzery v stále sa meniacej legislatíve a chýbajúce legislatívne predpisy k novelám zákonov !

Toto sú z nášho pohľadu a skúseností hlavné podmieňujúce faktory, ktoré sa postupne prejavovali a ich vplyv vyvrcholil v roku 1995 najmarkantnejšie v lokalitách Nová Bystrica–Veľký Potok, Stará Bystrica – Harvanie, Senkov Potok, Klubina, Ošcadnica–Vreščovka, Devdovka, Hanzlov a Čadca–Čadečka.

Realizácia spoločných opatrení na odstránenie príčin hynutia a z rozkladu porastov a rozšírenia podkôrneho hmyzu do roku 2000

V časti rozboru príčin hynutia porastov a rozmnoženia podkôrnika poukázal som na jednotlivé faktory, ktoré sa negatívne prejavili v našich porastoch a ktoré boli v minulosti realizované v kysuckých lesoch. Prostredníctvom Sel, š. p., Žilina bolo zabezpečené a zrealizované vápnenie imisiami postihnutých lesných porastov v Beskydskej časti Kysúc, ktoré si vyžiadalo vysokú odbornú pripravenosť a ekonomickú náročnosť.

Nepovolené ťažby, ktoré sa rozmohli nielen v našom okrese, môžeme s hrdosťou konštatovať, že aj vďaka účinnej pomoci vtedajšieho riaditeľa Sel, š. p., Žilina, podarilo sa nám zvládnuť vydaním opatrení Lesného úradu Čadca č. 1399/95 zo dňa 26. 9. 1995. Ich realizácia zabezpečila nielen zníženie nepovolených ťažieb z 597 prípadov za rok 1995 na 100 až 130 do roku 2000, ale i odstraňovanie následkov po ťažbách, vrátane hygieny a zakladania nových, mladých lesných porastov.

Riešenie ďalšieho faktora, ktorý sa podieľa na zhoršenom stave lesa, realizovalo sa prostredníctvom LHP a to zmenou druhového zloženia zakladaných porastov so zvýšeným podielom listnatých drevín, hlavne buka (+ 30%) predovšetkým v lokalitách postihnutých imisiami, ktoré do roku 1999 boli zároveň vyhlásené za lesy osobitného určenia – imisné.

Treba v tejto súvislosti spomenúť i z lesníckeho hľadiska rozporný prístup „takzvaných“ ochranárov lesa, ktorí spôsobovali vlastníkom lesa, ale i ŠSLH a P problémy v riešení odstraňovania kalamitou postihnutých porastov nachádzajúcich sa v chránenej krajinej oblasti Kysuce a prírodných rezerváciách, kde došlo k plošným úhynom hlavne smreka a jedle a kde názor ochranárov bol „ponechať les tak, aby sa s problémom vysporiadal sám“. Z ich strany neboli braté v úvahu argumenty, že z týchto stromov sa rozmnožujú hmyzí škodcovia a hubové ochorenia do vedľajších porastov a že ak tento les zhynie, nebude už čo chrániť a toto chránené územie stratí opodstatnenosť.

ŠSLH a P v apríli 1998 v rámci tematických kontrol zistila zvýšený výskyt lykožrúta smrekového (*Ips typographus* L.) a lykožrúta lesklého (*Pityogenes chalcographus* L.) v smrečinách v oblasti Novej, Starej Bystrice, Radôstky a Turzovskej doliny. Od vlastníkov a užívateľov lesa vyžiadala si písomne správu o prijatí opatrení na tlmenie týchto hmyzích škodcov. Následne, s odstupom času v auguste 1998 listom upozornil OZ Čadca ŠSLH a P o výraznom vzostupe premnoženia podkôrneho hmyzu v lokalite Stará Bystrica v smrekových porastoch obhospodarovaných Pozemkovým spoločenstvom drobnovlastníkov lesov Stará Bystrica. Na základe týchto poznatkov zvýšil sa tlak ŠSLH a P na vlastníkov lesov v katastri Stará Bystrica, lokalitách Senkov, Harvanie a Veľký Potok – PSDL, OZ Čadca, na razantný prístup k tlmeniu podkôrneho hmyzu. Zhodnotenie výsledkov bolo spoločne vykonané v decembri 1998, kde bolo konštatované, že sa situácia vymyká z kontroly. Preto ŠSLH a P pristúpila po spoločnej porade vlastníkov lesov a LOS VS Banská Stiavnica k vydaniu rozhodnutia číslo 99/32 z 18. 1. 1999, ktorým sa ukladá vlastníkom lesov zastavenie obnovných ťažieb až do odvolania, monitoring kalamitných porastov a ich nahlásenie ŠSLH a P, vypracovanie vlastných projektov obranných opatrení v súlade s doručenou inštrukciou lesníckej ochranárskej služby,

pravidelne mesačne do 5–eho dňa v mesiaci hlásiť aktualizovaný stav spracovania a prírastkov kalamity podľa porastov a m³, drevnú hmotu určenú na prepravu buď odkôrniť, alebo chemicky ošetriť, o čom sa vystaví prepravcovi doklad, v lesných porastoch a na skládkach dreva umiestniť feromónové lapače a klasické lapáky, viesť ich evidenciu, kontrolu a množstvo odobratého hmyzu, tento ničiť pálením, alebo chemicky.

Osobne sa uložili opatrenia pre prepravcov a spracovateľov dreva.

Nedá mi v tomto spomenúť legislatívnu medzeru na úseku požiarnej ochrany, ktorá hovorí o subjektoch, právnických osobách, ale nerieši fyzické osoby pri vykonávaní hygieny porastov upaľovaním zbytkov po ťažbe. Po spoločnom riešení problému s MP SR tento legislatívne nebol ukončený, dostali sme len usmernenie, ako obísť zákaz upaľovania zbytkov po ťažbe v porastoch fyzických osôb.

Pri zabezpečení realizácie opatrení sme sa obrátili o pomoc i na Okresné veliteľstvo PZ Čadca, ktoré nám v tomto smere vyšlo v ústrety hlavne pri zabezpečovaní kontroly prepravovaného dreva.

Dostatočnosť a účinnosť vypracovaných projektov zo strany vlastníkov a užívateľov lesov bola posúdená na komisionálnom jednaní za účasti LOS Banská Štiavnica spojenom s terénnou pochôdzkou v dňoch 20. – 21. 4. 1999. Zistené menšie nedostatky na základe odborného pokynu LOS boli odstránené priamo počas pochôdzky, zhustenie feromónových lapačov a klasických lapákov do 2 týždňov od kontroly. Vlastníci a užívatelia lesov boli dôrazne upozornení, že opatrenia musia ísť pred chrobákom a nie tieto vykonávať v rámci upratovania po jeho vyčinení, čo sa dalo zabezpečiť jedine dôsledným monitoringom výskytu chrobačiarov, odstraňovaním aktívnych chrobačiarov výrubom a chemickým ošetrovaním, alebo odkôňovaním spojeným s následným pálením kôry, v ktorej sa podkôrny hmyz nachádzal.

Pre zvládnutie kontrolnej činnosti zo strany ŠSLH a P menovala vedúca odboru PPLH v súlade so zákonom o hospodárení v lesoch v júni 1999 dozornú komisiu zloženú z odborníkov – OLH, ktorí vykonávajú nielen dozornú, ale aj metodicko–poradenskú službu pre jednotlivých vlastníkov a užívateľov postihnutých lesov.

Za rok 1999 uskutočnili sa 3 komisionálne jednanie za účasti vlastníkov lesov, LOS a OŠSLH a P a 6 jednaní komisie OÚ–OPPLH Čadca. Predmetom jednaní bolo posudzovanie vypracovaných projektov na ochranu lesa, stanovísk LOS po vykonaných kontrolách, posudzovanie včasnosti odstraňovania aktívnych chrobačiarov z porastov, včasnosti kontrol feromónových lapačov, dostatočnosť klasických lapákov, ich evidencia, likvidácia imág, v rámci terénnych pochôdzok za účasti OLH a zástupcov vlastníka kontrolovala sa včasnosť vykonávania hygieny po spracovaní chrobačiarov, premiestňovanie lapačových bariér k stenám porastov do vzdialenosti stanovených inštrukciou LOS, predmetom kontroly boli tiež samotné návny a hlavne dátum ich výroby vo vzťahu k účinnosti.

Pri jednaníach s vlastníkami lesa museli sme sa zaoberať otázkou tzv. pochôdzkárov, ktorí monitorovali a nahlasovali výskyt nových chrobačiarov tak, ako sa to zaviedlo u štátnych lesov. Najväčším problémom však bolo presvedčiť vlastníkov lesa, že nestačí z porastov odstrániť len stromy uhynuté, ale že prvoradou úlohou je vymedziť v poraste napadnuté živé stromy, do ktorých podkôrny hmyz naletel a tieto včas vyťažiť a hlavne asanovať! Toto bol okruh problémov, ktoré sa museli riešiť a odstrániť v roku 1999.

Vyhodnotenie uložených opatrení bolo vykonané na spoločnej komisii opäť spojenej s terénnou pochôdzkou. Po 2–dňovom zhodnocovaní vykonaných opatrení bolo konštatované:

LOS – Banská Štiavnica

- na prejdých lokalitách boli posúdené vykonané opatrenia ako dostatočné,

- zisťovaný bol stály výskyt chrobačiarov – jednotlivý až ohniskový, buď s červenou korunou, alebo zelenou korunou a opadanou kôrou pod korunou,
- zároveň sa konštatoval fakt, že v danej lokalite postihnutej podkôrnym hmyzom (*Ips typographus*, *Ips amitinus*, *Pityogenes chalcographus*) je zdravotný stav porastov znížený vplyvom hubových ochorení, najmä podpňovkou (*Almillaria melea*) a červenou hnilobou, proti ktorým nie sú priame obranné metódy s rýchlym efektom,
- je treba urýchlene vypracovať projekt ozdravných opatrení po zistení príčin virulencie týchto ochorení,
- inštrukcia LOS sa v roku 1999 zo strany vlastníkov dodržala.
- Obdobne zhodnotil stav i **KÚ–OPPLH Žilina**, ktorý vo svojom stanovisku konštatoval:
- podkôrníková kalamita sa spracováva neustále,
- stav lesných porastov po realizácii opatrení OÚ–OPPLH Čadca je niekoľkonásobne priaznivejší.

Bolo skonštatované, že za sledované obdobie apríl až október 1999 sa spracovalo 84 685 m³ chrobačiarov, položilo sa a asanovalo 1 831 ks klasických lapákov, 1 785 ks feromónových lapačov, odchytené bolo cca 250 000 000 ks chrobákov. Na tento boj sa celkom vynaložilo 4 695 000,- Sk. Chemicky sa ošetrilo 28 000 m³ guľatiny. Záverom treba spomenúť, že likvidácia podkôrneho hmyzu sa vykonávala cestou kladenia klasických lapákov, feromónových lapačov – bariérami a švédskou metódou a otravnými lapákmi.

Činnosť komisie odboru OÚ–OPPLH Čadca pokračovala i v roku 2000 s tým, že opatrenia OÚ pokračujú a v súlade so stanoviskom členov komisie a LOS v roku 2000 po zhodnotení situácie v spracovaní kalamity povolila sa v čase do apríla 2000 i individuálna obnova v dotknutej lokalite s podmienkou, že ukončenie vrátane asanácie po ťažbe sa musí vykonať do 30. 4. 2000.

Na 27. a 28. apríla 2000 bola zvolaná komisia za účasti i MP SR a LOS Banská Štiavnica, na ktorej sa podrobne posúdil stav lesov podľa podania správ za jednotlivé subjekty, s posúdením predpokladaného vývinu do 1 1/2 roka 2000 a prijatím 33 konkrétnych termínovaných úloh, v teréne sa odkontrolovali umiestnené lapáky a lapače, okulárne sa zhodnotil stav porastov a nahlásenej kalamity k 27. 4. 2000 vo vzťahu k predloženým správam. Na tejto komisii bolo zaujaté stanovisko i k ďalšiemu pre nás novému škodcovi – lykožrútovi severskému (*Ips duplicatus*), ktorý bol zistený v lokalite Čadca–Čadečka.

Po vykonanej kontrole 27. a 28. 4. 2000 na základe dohody zaslali OÚ–OPPLH Čadca svoje odborné stanoviská – zástupca Lesov SR, š. p., Banská Bystrica p. Ing. Ján Kovalčík, CSc, ktorý doporučil upriamiť v najbližšom období pozornosť na zintenzívnenie vyhľadávania aktívnych chrobačiarov a ich ničenie, ešte viac zahustiť lapačové bariéry, tieto vybaviť návnadami tak na lykožrúta smrekového, ako i lesklého, všetku drevnú hmotu chemicky ošetrovať farebným prípravkom, kvôli kontrole a hlavne hľadať spôsob získania finančných prostriedkov na realizáciu projektu ozdravenia lesov v regióne okresu Čadca a LOS Banská Štiavnica, ktorá konštatovala, že v čase kontroly bol zistený zvýšený výskyt (+ 300%) lykožrúta smrečinového (*Ips amitinus*), ktorý nalieta na kmene, ale i haluzinu a ktorý nereaguje na feromónové lapače. Upriamili pozornosť na nákup nimi doporučovaných návnad, ktorých účinnosť v teréne majú overenú.

Na základe upozornenia vlastníkov a užívateľov lesov ŠSLH a P tak ako v roku 1999 i v roku 2000 požiadala a zabezpečila súhlas OÚ–OŽP Čadca na používanie syntetických pyretroidov na likvidáciu podkôrneho hmyzu.

Vzhľadom na závažnosť problémov zaznamenaných v Kysuckých lesoch v roku 1999 na podnet ŠSLH a P zvolal k problematike ochrany lesa – nelegálnych ťažieb, zdravotného stavu

lesa, hynutia mladých lesných porastov pracovnú poradu zástupcov vlastníkov lesov, Lesov SR, š. p., Banská Bystrica, Odštepny závod Čadca a Okresného riaditeľstva policajného zboru Čadca prednosta Okresného úradu Čadca. Podrobne sa rozobrala situácia a prijali sa konkrétne úlohy na jej riešenie za účinnej pomoci OR PZ Čadca.

Do obdobia ďalšej spoločnej komisie konanej dňa 19. a 23. septembra 2000 7× zasadala a dozornú činnosť vykonávala komisia odboru PPLH. Na dvojdňovom rokovaní bola opäť podrobne zhodnotená účinnosť opatrení a úloh komisie a LOS. Pri vyhodnotení vykázaných ťažieb a počtu odchytených jedincov podkôrneho hmyzu sa skonštatovalo, že i napriek zhusteniu lapákov, lapačov, bolo asanované a odchytené o cca 50 % m³ drevnej hmoty a jedincov podkôrneho hmyzu. Tento stav zhodnotil vo svojom vystúpení i prof. doc. Ing. Július Novotný, CSc., ktorý zdôraznil, že i napriek týmto dosiahnutým pozitívam je treba pokračovať v uplatňovaní opatrení naďalej, porovnal Čadcu s inými okresmi, vyjadril sa k problematike hynutia mladých lesných porastov, kde ako pravdepodobné príčiny uviedol

1. tracheomykózne symptómy,
2. 8 druhov podpňovky,
3. genetický problém.

Doporučil, že zistenie príčin hynutia je potrebné rozanalyzovať a to vykonaním rozboru pôdy, drevnej hmoty, asimilačných orgánov a na základe tohoto overenia vypracovať projekt озdravných opatrení, ktorého realizácia by predstavovala náklady cca 200 000,- Sk. Ocenil prácu a záujem a iniciatívu vlastníkov lesov v odstraňovaní následkov.

Na základe tohoto doporučenia cestou komisie OÚ–OPPLH Čadca boli rozpísané náklady na jednotlivé subjekty a OZ Čadca s tým, že objednávku vystaví a uhradí OZ Čadca ako najväčší zástupca vlastníkov. Komisionálne jednanie sa uskutočnilo dňa 3. 11. 2000 s prerozdelením príspevku z OZ Čadca 130 000,- Sk, 3 subjekty nad 500 ha 20 000,- Sk a 4 subjekty od 100 do 500 ha po 5000,- Sk a 2 subjekty do 100 ha 3 000,- Sk.

K problému sa na tejto komisii vyjadril prof. doc. Ing. Július Novotný, CSc., ktorý zdôraznil, že sondy musia byť umiestnené v mladinách, starých porastoch a tiež v porastoch, kde je zaznamenané markantné žltnutie spojené so stratou asimilačných orgánov. Pre porovnanie sa vyčlenila lokalita FKM v zátope VN Riečnica, kde tieto problémy nie sú, ide teda o relatívne zdravé porasty. Žiaľ, i tu treba spomenúť, že prístup vlastníkov je rôzny a v niektorých prípadoch až nepochopiteľný, nakoľko doposiaľ faktúru neuhradili PSDL Nová Bystrica a ZVNL Radôstka, ktorí ani nereagujú na výzvu OZ Čadca, resp. ŠSLH a P a to i napriek tomu, že následné озdravné opatrenia si len v tomto roku vyžadujú náklady viac ako 6. mil. Sk.

Ostatná komisia za účasti LOS Banská Štiavnica sa uskutočnila 29. 11. 2000, kde sa určili lokality, v ktorých sa rozbor vykoná podľa porastov a počtu vzorníkov. Zber materiálov sa stanovil od 4. 12. 2000 do doby prístupnosti porastov – kvôli snehu. Zo strany LOS Banská Štiavnica bolo poukázané, že žltnutie môže byť zapríčinené prenosom viróz – hrčky na smrekových vetvičkách – kôrovnica smreková (*Sacchyphantes abietis*, *S. viridis*), ktoré môžu prenášať vošky, alebo huby a ničenie ktorých sa môže zabezpečiť likvidovaním prenášačov, odrezávaním konárov s hrčkami a výrubom napadnutých stromov vo všetkých štádiách a ich pálením. Zároveň sa dohodol ďalší termín spoločnej komisie, na ktorej LOS VS Banská Štiavnica predloží analýzu vzoriek, sond a tiež i inštrukciu na ochrannárske opatrenia pre vlastníkov lesov.

Z tohoto miesta chcel by som ešte spomenúť jednu iniciatívu, ktorú vykonala ŠSLH a P OÚ Čadca a to vyžiadanie si správy od našich severných susedov z Poľskej republiky, ktorú nám písomne poskytla dňa 25. 4. 2000 Regionálna dyrekcia lesov poľských Katowice s kontaktom. V správe nám podali informáciu o stave porastov v obvode:

Obvod		Vytážená hmota m ³	Z toho kalamita %		
Nadlesníctvo (LS)	Ujsoty	75 968	55 539	–	75 %
Nadlesníctvo	Jelešnia	69 279	27 646	–	40 %
Nadlesníctvo	Wisla	56 203	24 728	–	42 %

Jednalo sa o zdravotný výber z porastov, čo v ďalšom rozviedli podľa použitia metód boja s podkôrnikom:

Metóda	Ujsoty	Jelešnia	Wisla
Klasické lapáky	281 ks	1 062 ks	778 ks
Feromónové lapače	800 ks	664 ks	930 ks
Otravne návnady	16 724 ks	7 054 ks	5 791 ks
Odkôrňovanie	14 398 m ³	2 271 m ³	3 963 m ³

Z tohoto prehľadu je vidieť, že i v Poľskej republike majú podobné problémy a preto OÚ–OPPLH Čadca požiadal Lesy SR, š.p., KÚ–OPPLH Žilina, aby v roku 2001 uskutočnil sa spoločný aktív i za účasti zástupcov z PR z dôvodu, aby boj proti podkôrnemu hmyzu, ale i hubovým a vírovým ochoreniam bol na rovnakej úrovni organizovaný tak v lesoch okresu Čadca, ako i príľahlých lesov PR.

V krátkosti sa dotknem ešte poznatku, ktorý bol v r. 2000 uverejnený v časopise PLUS 7 DNÍ pod názvom „Obluda pod zemou“ z USA – štát Oregon, v ktorom sa hovorí o jednom z najväčších žijúcich organizmov – podpňovky (*Armillaria melea*), ktorá prerástla do hĺbky 1 m a zaberá plochu cca 9 km² a jej vek sa odhaduje na cca 2 400 rokov. Podľa ich zistenia táto huba v oblasti Blue Mountains pomaly postupuje od stromu k stromu, vstrebáva vodu, cukor, odsáva v podstate všetky výživné látky a podľa ich zistenia najviac postihuje jedľové porasty, pričom ničí všetko, čo má v ceste.

Záver

V tomto referáte som sa dotkol riešenia problému hynutia smrečín na Kysuciach, s poukázaním na jednotlivé faktory, ktoré sa pravdepodobne dlhodobo podieľali na zhoršovaní stavu lesných porastov, pôdy s následným nárastom druhotných škodcov, ktorí v našom prípade vystupujú už ako primárni škodcovia.

Vzhľadom na skutočnosť, že toto nie je problém len Kysúc, ale i Tatranskej oblasti, Spiša, Oravy, Považia je na zvážení ústrednej ŠSLH a P prijať opatrenia širšieho rázu, v ktorých by sa mali premietnuť doterajšie skúsenosti:

Je žiadúce prehodnotiť:

- spracovanie kalamity zo zákona do 1/2 roka od jej zistenia vo vzťahu ku gradácii hmyzových, hubových, vírových škodcov, vrátane jej spracovania a asanácie zbytkov po ťažbe,
- posilniť finančné toky pre LOS VS Banská Štiavnica na výskum,
- cestou fondu zvelaďovania lesa ? poskytnúť finančné prostriedky tým subjektom, ktoré nie sú schopné zabezpečiť realizáciu obranných opatrení v rámci SR,
- v rámci boja proti severskému podkôrnikovi vydať právny predpis, ktorým sa zamedzí vstup drevnej hmoty – gulatiny bez jej chemického ošetrenia alebo okôrnenia cez hraničné prechody.

Vyslovujem názor, že ochrana a výchova zdravých lesných porastov bez ohľadu na ich vlastníctvo bola, je a ostane prvoradou úlohou všetkých lesníkov.

Ing. Slavomír MAREJKA

Okresný úrad Čadca

Odbor PPLH

Palárikova 95

022 01 Čadca

e-mail: <opplh@ca.vs.sk>